

" Waterkwaliteit en visbestand in de Nete, de Grote Nete en de Kleine Nete anno 2021 "

1. Inleiding

De rivier de Nete (provincie Antwerpen) is ongeveer 15 km lang. Ze wordt gevormd te Lier door de samenvloeiing van de onbevaarbare Grote Nete (bron te Hechtel-Eksel;ca. 80 km lang) en de Kleine Nete (bron te Retie;ca. 60 km lang) en mondt te Rumst uit in de Rupel. Ze is bij hoogtij bevaarbaar voor schepen tot maximaal 1000 ton en staat in verbinding met het Albertkanaal via het Netekanaal.

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese Kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed.

Het meest recente jaar waarvoor alle meetgegevens volledig afgewerkt en beschikbaar zijn, is 2019. De gegevens die verwerkt zijn in de ontwerp-stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027, geven slechts 2018 als meest recente toestand weer. In de hierna volgende vergelijking van de meetgegevens zijn dus de recentere gegevens van 2019 weergegeven.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: totaal stikstof, totaal fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) van Grote Nete I en de Kleine Nete II is "matig" zowel in 2015 als 2019. Grote Nete II en III evolueerden van "slecht" in 2015 naar "ontoereikend" in 2019. De Getijdenetes hadden zowel in 2015 als 2019 een "slechte" kwaliteit. Kleine Nete I had reeds in 2015 een "goede" fysisch-chemische kwaliteit in 2015 en behield deze in 2019.

De totale biologische waterkwaliteit voor 2015 is "ontoereikend" voor Grote Nete I en II, "slecht" voor Grote Nete III, en "ontoereikend" voor Getijdenetes. In 2019 is Grote Nete I geëvolueerd naar "matig", Grote Nete II en Getijdenetes daarentegen naar "slecht" terwijl Grote Nete III "slecht" gebleven is. Kleine Nete I en II hebben in beide jaren een "matige" kwaliteit.

b) Toekomstperspectieven

Men verwijst hierbij naar het ontwerp Stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 dat momenteel in openbaar onderzoek ligt (www.volvanwater.be).

De Minister van Omgeving benadrukt, net zoals zij dat reeds deed in plenaire vergadering van 20 januari 2021 en de commissievergadering van de commissie Leefmilieu van 2 februari 2021, dat dit momenteel louter een ontwerpplan betreft dat na afloop van het openbaar onderzoek gefinaliseerd zal worden. Voor de verschillende delen van Benedennete, Grote Nete en Kleine Nete worden aparte doelstellingen voorgesteld, zowel in het huidige stroomgebiedbeheerplan, als in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027.

- Voor Kleine Nete I en Kleine Nete II wordt in het ontwerp stroomgebiedbeheerplan de goede ecologische toestand gepland tegen 2027.

- Voor Grote Nete I wordt de goede toestand vooropgesteld tegen 2027, voor Grote Nete II en Grote Nete III tegen 2033.

- Voor de Getijdenetes wordt eveneens de goede toestand vooropgesteld tegen 2033.

3. Afvissingen

a) Staalnameplaatsen

In het kader van het geïntegreerd referentiemeetnet voor zoetwatervissen in Vlaanderen werden 7 meetpunten op de Grote Nete en 5 meetpunten op de Kleine Nete bemonsterd. De locaties zijn weergegeven in TABEL A (= Bijlage 2).

b) Grote Nete en Beneden Nete

b 1) Grote Nete

Het INBO volgt de Grote Nete sinds 1996 regelmatig op. Er werden campagnes uitgevoerd in 1996-1998, 2002-2003, 2006, 2009, 2012-2013.

Doorheen de tijd stelt men enige verschuivingen in het visbestand in de Grote Nete vast.

Soorten zoals gibel, kolblei, rietvoorn, blankvoorn en winde werden in 1996-1998 zeer regelmatig gevangen.

Vanaf 2002-2003 domineert riviergrondel en werden voornoemde soorten nauwelijks of niet gevangen ten voordele van soorten die we eerder in Kempense laaglandbeken verwachten. Vanaf 2002-2003 wist biermpje zich uit te breiden.

Ook in 2006 blijft riviergrondel qua aantallen het visbestand domineren al wordt die dominantie minder uitgesproken in het voordeel van de opkomende palingvangsten.

In 2009 wordt paling de meest gevangen soort en heeft de dominante positie van riviergrondel verdrongen.

In 2012 nam het blankvoornbestand opnieuw toe en domineert nu qua aantallen, gevolgd door riviergrondel en paling. Paling, biermpje en riviergrondel blijven echter de meest verspreide soorten, blankvoorn wordt voornamelijk plaatselijk veel gevangen.

Kopvoorn wist zich sinds 2006 uit te breiden en doet dit ook in 2009 en 2012.

Donderpad, kleine modderkruiper en kwabaal, alle drie zeldzame en beschermde soorten, werden in 2006 voor het eerst gevangen en worden in 2009 en 2012 opnieuw gevangen.

Bot wordt in 2009 voor het eerst gevangen in de Grote Nete en dit op de meest stroomafwaarts gelegen locaties. Deze diadrome soort trekt vanuit de Schelde op, hun vangst betekent dat ze de weg naar de Grote Nete gevonden hebben (dit toch tot de eerste stuw in

Geel). In 2012 worden opnieuw juveniele botjes gevangen, nog jongere exemplaren dan in 2009.

In de periode 2006-2019 is het visbestand weinig gewijzigd.

Het is wel opvallend dat er in de campagnes van 2017-2019 noch donderpad, kleine modderkruiper of kwabaal wordt gevangen en dat de vangsten van biermpje zijn afgenomen.

b 2) Beneden Nete

Bot werd in de campagnes 2017-2019 enkel gevangen in de Beneden Nete. De Beneden Nete wordt sinds 2010, twee jaarlijks opgevolgd.

Voor de periode 2010-2016 was brakwatergrondel de meest gevangen vis gevolgd door paling en spiering. Hoewel de EQR slechts een "matige kwaliteit" scoort is de rivier voor Vlaanderen zeer waardevol omdat ze heel wat zeldzame en beschermde soorten herbergt.

c) Kleine Nete

Het INBO volgt het visbestand van de Kleine Nete op sinds 2002. Er werden campagnes uitgevoerd in 2002-2003, 2006, 2010 en 2013.

Doorheen de tijd zijn riviergrondel en blankvoorn de meest gevangen soorten, sinds 2010 kwam daar nog biermpje bij.

In 2006 besloot men dat er geen echte verandering of verbetering van de visstand ten opzichte van 2002 aantoonbaar was en dat de vangsten eerder wezen op een 'status quo'.

In 2010 wezen de resultaten eerder op een vooruitgang. Er werden meer soorten gevangen en met de diversiteit stegen ook de vangstaantallen en vangstbiomassa. Men stelde een toename vast van rivierdonderpad en kleine modderkruiper.

De index in het traject Dessel-Kasterlee ging met één klasse omhoog en hier werd dan ook een 'goede kwaliteit' gehaald.

Traject Dessel-Kasterlee : vergelijking 2013 ten opzichte van 2017-2019

Ook in de campagne 2017-2019 wordt in dit traject een 'goede kwaliteit' gehaald'. Men stelt wel een terugval vast op de locaties gelegen te Herentals en Grobbendonk. Op deze locaties werden in 2013 nog een 'goede kwaliteit' gehaald. In 2019 zijn soortendiversiteiten en densiteiten op deze locaties ten opzichte van 2013 lager wat ook resulteert in een lagere EQR. Echter, het voorkomen van de zeldzame en beschermde soorten, rivierdonderpad, kleine modderkruiper (maar liefst 626 exemplaren te Dessel) en sporadisch ook de beekprik wijzen op de potenties van deze beek en het belang om de waterkwaliteit in de Kleine Nete streng te bewaken of verder te verbeteren.

d) Tot slot

Opmerkelijk waren de eerste vangsten van donderpad, kleine modderkruiper en kwabaal op de Grote Nete in 2006. Daarna de eerste vangsten van de diadrome soort bot in 2009. In 2014 werd er voor het eerst de aanwezigheid van de exoot marmergrondel vastgesteld op de Kleine Nete, deze soort werd opnieuw gevangen in 2017 en 2019.

Alle resultaten zijn terug te vinden in rapporten op de INBO-website (<https://pureportal.inbo.be/>) en in de INBO-databank (VIS: <http://vis.inbo.be>).

VERBEIREN Marc

Wolvertem , februari 2021

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Leefmilieu) Zuhail DEMIR :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2021-2022 , vraag nr. 511 van 18 januari 2021 } .

TABEL A

Bijlage 2: Situering van de staalnameplaatsen in het Referentiemeetnet vis op de Grote Nete en de Kleine Nete

Nummer	X	Y	Waterlo op	Gemeente	Omschrijving	vangstjaar
149	206752	205374	GROTE NETE	Balen	50 Schepmolenstraat	2017
155	207965	205852	GROTE NETE	Balen	/	2019
75	200104	203241	GROTE NETE	Meerhout	100-200m stroomopwaarts stuw	2020
30	194368	203907	GROTE NETE	Geel	200m SA monding Molse Nete	2017
24	193396	201800	GROTE NETE	Geel	Voor parallelweg	2017
51313150	182401	194974	GROTE NETE	Hulshout	grens met Westerlo, Hoog Heultje, Werstmeerse brug	2017
52013050	177254	196555	GROTE NETE	Heist-op-den-Berg		2019
56123100	154436	196379	BENEDEN NETE	Rumst		2019
53014175	199520	214394	KLEINE NETE	Dessel	traject4, 500m stroomop zuiveringsstation	2017
53014200	197751	215110	KLEINE NETE	Retie	Retie, aan oude molen	2019
53214450	187327	209998	KLEINE NETE	Kasterlee	bij Bobbejaanland	2017
260	182983	208368	KLEINE NETE	Herentals	/	2019
7	178909	208394	KLEINE NETE	Grobbendonk	Kleine Nete: brug Heike: ca. 100 m stroomaf brug tot ca. 100 m stroomop de brug	2019

